

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 59.

DEEL III.

1 Mei 1911.

INHOUD: Dr. J. C. H. DE MEIJERE, Over *Piophila apii* Westwood en *Anthomyia funesta* Kühn. — Dr. C. L. REUVENS, Bibliotheek.

Over *Piophila apii* Westwood en *Anthomyia funesta* Kühn.

Onder de Dipteren, die in de phytopathologische literatuur herhaaldelijk worden genoemd, maar die door de dipterologen niet kunnen worden thuisgebracht, behoort ook *Piophila apii* Westw. Van deze soort wordt gemeld, dat de larve in selderijwortels (*Apium graveolens*) leeft en veel lijkt op die van *Piophila casei*, de bekende kaasvlieg. De vlieg zelf is beschreven door WESTWOOD, The celery stem fly, Gardeners Chronicle 1848. No. 21. p. 332, terwijl ook SCHAUM's Bericht über Entomologie für 1848 (Troschel's Archiv 1850 p. 186 [291]) een beschrijving der vlieg bevat. Verder vindt men haar o. a. vermeld in KALTENBACH, Pflanzenfeinde aus der Klasse der Insekten, 1872 p. 267, in TASCHENBERG, Praktische Insektenkunde IV, 1880, p. 143, in RITZEMA Bos, Tierische Schädlinge und Nützlinge, 1891 p. 621, echter zonder dat blijkt, dat deze auteurs de soort door eigen aanschouwing hebben leeren kennen. Op zichzelf is de aangegeven levenswijze voor een *Piophila*-larve dermate vreemd, dat zich met recht betwijfelen laat, of de soort wel in dit genus behoort, te meer, daar de dipterologen haar

JUL 27 1911
D. H. M. M. M.

met geen der beschreven soorten van dit genus hebben kunnen identificeeren. Daarentegen is een dergelijke levenswijze bekend voor *Psila*-soorten, want *Psila rosae* b.v. leeft in wortels van de gewone peen (*Daucus carota*), van karwei (*Carum carvi*; Zuidhorn, Mei, 1908), van selderij, peter-selie en koolzaad.

Nu is werkelijk de overeenkomst tusschen *Psila* en *Piophila* in den imago-toestand een zoodanige, dat het mij niet al te onwaarschijnlijk toeschijnt aan te nemen, dat iemand, die zich niet in het bijzonder met dipteren heeft beziggehouden, zich hierbij zou kunnen vergissen; de habitus, de gele vleugeladeren enz. geven hiertoe voldoende aanleiding. Het wil mij daarom toeschijnen, dat WESTWOOD's soort een *Psila* is. *Psila rosae* schijnt het echter niet te zijn; deze heeft gele tarsen, terwijl juist wordt aangegeven, dat de pooten geel, de tarsen zwartachtig zijn; verder wordt het voorhoofd als in het midden zwart aangegeven, wat ook voor *Psila rosae* niet opgaat. Onder de mij bekende soorten van dit genus beantwoordt *Ps. atrimana* nog het best aan de beschrijving. Bij de wijfjes dezer soort zijn althans de pooten doorgaans geel met verdonkerde tarsen, terwijl de beschrijving van den kop, welke als kastanjebruin wordt aangegeven, met het voorhoofd in het midden zwart, ook wel op deze soort toepasselijk is. Bij de verwante *Psila gracilis* zijn de pooten der ♀ van dezelfde kleur, maar is het voorhoofd gewoonlijk geheel zwart.

Zonder nieuw materiaal is het echter niet wel uit te maken, welke soort WESTWOOD onder de oogen kwam; ik houd mij dus hiervoor aanbevolen. Een nauwkeuriger onderzoek der larve is hierbij gewenscht; bij alle oppervlakkige overeenkomst zullen er tusschen de *Piophila*- en *Psila*-larven bij nader onderzoek zeker wel duidelijke verschillen aantoonbaar zijn. Over 't geheel is op de meer minutiense kenmerken der cyclorhaphé Dipterenlarven, ook waar het phytopathologisch belangrijke soorten betreft, nog veel te weinig gelet. In elk

geval zijn de larven der Sepsidae, tot welke familie *Piophilæ* behoort, meest uit excrementen, aas of andere dierlijke produkten, zoo ook uit kaas, gekweekt.

Een tweede Dipteron, dat alleen in de phytopathologische literatuur bestaat en dat dus evenmin tot *cusverre* door de dipterologen herkend is, is *Anthomyia funesta* Kühn (Zeitschr. landw. Centralver. Prov. Sachsen No. 6. 1. 8.), de lupinenvlieg, die als larve gangen graaft in wortel, stengel en zaadlobben der jonge lupineplantjes. STEIN heeft haar in den Katalog der paläarktischen Dipteren III, p. 717 naar de aangegeven kenmerken in het genus *Chortophila* geplaatst, maar ook deze uitnemende kenner der uiterst moeilijke Anthomyinen weet niet te zeggen, welke soort bedoeld wordt. Zooals in meerdere dergelijke gevallen heeft de auteur, zelf in de zeer verspreide dipterologische literatuur niet voldoende thuis zijnde, de soort onder de beschreven soorten niet kunnen vinden en heeft haar als nieuwe soort beschreven, waarbij echter om dezelfde reden zoozeer over de meest karakteristieke kenmerken wordt gezwegen, dat de dipterologen van hunne zijde weder aan deze beschrijving niet voldoende hadden om de soort met een der hun bekende te kunnen identificeeren. Toen nu onlangs de heer M. DE KONING in het Tijdschrift der Nederl. Heide-maatschappij Deel 22, 1910 p. 371 over door de lupinenvlieg bij ons te lande veroorzaakte schade schreef, en zijn bevinding daaromtrent mededeelde, kwam bij mij de wensch op, de door hem gekweekte soort nader te leeren kennen. De heer DE KONING was op mijn verzoek onmiddellijk bereid, mij iets van het materiaal toe te zenden en het bleek mij toen, dat de door hem uit de stengels der jonge lupineplanten gekweekte vlieg niet anders was dan de zeer verspreide *Chortophila cilicrura* Rond. De beschrijving van *funesta*, zooals die in TASCHENBERG, Praktische Insektenkunde IV, 1880 p. 121 te vinden is, past op deze soort ook voldoende. Daarin wordt ook vermeld, dat

de voorrand van den vlengel van doorntjes voorzien is en dat de achterdwarsader heen en weer gebogen («etwas geschwungen») is. Nu zijn de borsteltjes aan den voorrand bij *cilicrura* tot den wortel beperkt en is de achterdwarsader slechts weinig gebogen, zoodat deze kenmerken, wanneer men ze vergelijkt met wat bij andere Anthomyinen voorkomt, niet geheel juist zijn aangegeven, althans te overdreven zijn voorgesteld, maar dit wordt wel daardoor verklaard, dat KÜHN zich te weinig met de Anthomyinen had bezig gehouden en dus de kenmerken niet op de juiste wijze kon schatten. De voor *cilicrura* ♂ zeer karakteristieke bewimpering der achterscheenen wordt dan ook door hem in 't geheel niet vermeld.

Uit de omstandigheid, dat de lupinenvlieg omstreeks begin Juli volwassen is en eerst in het midden van Mei van het volgende jaar de jonge lupineplanten worden aangetast, waarschijnlijk door dan eerst uit overwinterde poppen te voorschijn gekomen vliegen, trekt ook TASCHENBERG de conclusie, dat deze soort minstens nog een tweede generatie moet bezitten; hij weet echter niet aan te geven, waarin de larven dezer generatie leven, op welke plant dus de omstreeks Juli verschijnende vliegen hare eieren afleggen. Nu blijkt, dat hier *Ch. cilicrura* in het spel is, levert dit geen moeilijkheid op. *Ch. cilicrura* is dezelfde, die ook als »*Anthomyia platura* Meig.« in de phytopathologische literatuur voorkomt en daarin o. a. als »sjalottenvlieg« bekend is, omdat zij ook uit deze plant werd gekweekt; verder leeft zij ten onzent o. a. ook in kool, uit welker stronken ik zelf haar ook verkreeg, en bovendien wordt zij, echter ten deele als synonym van *Ch. fusciceps* Zett., welke volgens Prof. STEIN een andere, in noordelijk Europa voorkomende soort is, nog uit verscheidene andere planten vermeld, uit aspergestengels, radijs, boonen, aardappelen, mais, *Sisymbrium officinale*; merkwaardig genoeg bleek zij in 1876 in N. Amerika ook in grooten getale van sprinkhaaneieren te leven (SLINGERLAND, The cabbage root

maggot, Cornell Univ. Agric. Exper. Station Bull. 78, 1894, p. 299). Zij is dus polyphaag genoeg en heeft dus voor hare 2^e generatie ook bij ons voldoende keuze van voedingsplanten.

J. C. H. DE MEIJERE.

BIBLIOTHEEK.

A a n k o o p e n.

- Doane, R. W., Insects and Disease. A popular account of the way in which insects spread or cause some of our common diseases. London 1910. Met pln. en fig. 8°.
- Entomologisches Jahrbuch. Kalender 1911. Kl. 8°.
- Kennel, J., Die Palaearktischen Tortriciden. Afl. 2. Stuttgart 1910. Met gekl. pln. 4°.
- Moore, F., Lepidoptera Indica. T. VIII (Afl. 3—6). 1910—1911. 4°.
- Pierce, F. N., The Genitalia of the Group Noctuidae of the Lepidoptera of the British Islands. An account of the morphology of the male clasping organs. Liverpool 1909. Met pln. 8°.
- Schenkling, S., Coleopterorum Catalogus.
- Afl. 25. K. W. v. Dalla Torre, Cebriionidae. 1911.
 - » 26. M. Pic. Scruptiidae, Pedilidae. 1911.
 - » 27. A. Raffray, Pselaphidae. 1911.

G e s c h e n k e n.

Van Dr. Mac Gillavry :

- C. J. H. Bierman, Ueber Homopteren-Sägen. Met pln. 8°.
 Extr. Tijdschr. v. Ent., T. LII, 1909.
- . Homopteren aus Niederländisch Ost-Indien. Herausgeg. von D. Mac Gillavry and K. W. Dammerman. Met gekl. pln. 8°. Extr. N. L. M., T. XXXIII, 1910.